

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De beneficiorum obligatione residendi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

citatas repetere iam transacto die: quia nimirum talis obligatio onus est diei: sicut & obligatio ieiunij Ecclesiastici. Alterum est: ex eo solo, quod quis inquinatus peccato mortali horas canonicas recitet, ipsam non teneri ad restitutionem fructuum: quia in illo statu implet præceptum Ecclesiasticum secundum substantiam operis, si in regre, & cum debita attentione recitet: sicut & is qui vna refectione in die contentus est, nec cibis vitetur, implet præceptum ieiunij (quantumuis peccato mortali inquinatus) neque illius transgressionem nouo peccato se contaminat. Acceptatur autem à Deo talis recitatio ob deuotionem Ecclesie, cuius illi qui recitant, sunt ministri: sicut & acceptatur instrumentorum multorum symphonia, qua in diuinis officiis Ecclesia ipsa vitur.

48. His autem præmonitis statutis memoratis author contra Sotum, & Cordubensem, quod voluntarie recitans sine attentione (vt accidit ei, qui cõfabulatur, pecunias numerat, scribit, aliaque aliena miscet cum recitatione) sicut non implet Ecclesiasticum præceptum de recitatione officij, studio se pariter, & deuote exequenda, ex cap. Dolentes, De celebratione Missarum: ita nec lucrari fructus qui ab Ecclesia assignati sunt in stipendium, iis qui tale præceptum implerent. Quod enim punitur per illorum priuationem, est eiusdem præcepti transgressio, à qua beneficiarij vitæ futuræ immemores, notabantur non reuocari per poenam peccati mortalis, sub qua tale præceptum impositum est, vt paulo superius notauimus. Eandem sententiam sequitur Suarez De relig. tomo 2. lib. 4. cap. 30. num. 14.

Nota vero quod Petrus à Nauarr. num. 234. addit, & multis consolationem adferre potest: si quis memoria teneat omnia recitanda, ipsam satisfacere præcepto recitandi, quantumcumque ad verba non attendat, dummodo exterius attentionem adhibeat, recolletus sit, ac compositionem, & modestiam orantis seruet: qui non exponit se periculo non pronuntiandi: adeo vt is qui more solito dicit Primam, aut aliam horam memoriter; si in fine vnus, aut alterius Psalmi aduertat se debite recitare, credendus sit à mortali excusari, nec ad restitutionem teneri; cum quoad cetera, saltem sit verosimile, ipsum recte omnia pronuntiasse. Quod superest videtur docendum, quæ sint causæ ob quas possit quis excusari à tali restitutione excusatus, vno verbo expeditur dicendo eas esse ob quas à mortali excusatur. Eas persequuti sumus in præcedenti lib. 18. cap. 13. post Nauarrum in Enchir. cap. 25. numero 100. & 101. & in tract. de oratione, cap. 11.

CAPVT V.

De beneficiati obligatione residendi.

SUMMARIUM.

49. *Que beneficia residendi am requirant ex obligatione.*
50. *Que non requirant.*
51. *Quid sit tenendum in hac re: quo ad beneficia tenuia.*
52. *De iure quo imposita est propria obligatio.*
53. *Cum beneficiatio habeat curam animarum ne quidem Papa potest in tali obligatione dispensare sine iusta causa.*
54. *Alij quorundam causa.*
55. *Licet à beneficiatijs curam animarum habentibus concessa à Concilio Tridentino.*
56. *Legitime excusatus à residendo facere potest fructus suos.*
57. *Obligatio dispensari in hac re: & quis possit in ea dispensare.*
58. *Pœna restitutionis, qua punitur transgressio propostæ obligationis.*
59. *Ea non imponitur incurrenda ipso facto: & quatenus ante condemnationem possit quis vti si actibus quorum priuatione punitur.*
60. *Explicatio difficultatis, An ad talem poenam vitandam, sufficiat residere, Ecclesiasticum ministerium per substratum exercendo.*

Obligatio residendi in proprijs Ecclesijs, id est seruiendi per seipsum in Ecclesia in qua habetur beneficium, in aq; personaliter faciendi officium, propter quod datur beneficium: colligitur ex toto titulo de Clericis non residenti-

bus. Agentes de ea re authores (quibus adde Nauarr. in Enchir. cap. 25. nu. 121.) refert Azor 2. p. re Moral. insit lib. 7. sub initium cap. tertij, in quo & tribus sequentibus, satis late eam persequitur.

Cæterum, certum est omne beneficium cum animarum cura siue in foro interiori tantum, vt parochiale; siue tantum in exteriori, vt Archidiaconatum, cui potestas gubernandi annexa est absque pastoralis cura; siue in vtroque simul, vt Episcopatum: & quodcumque aliud cui iurisdicctio, & pastoralis cura est annexa. Certum inquam est residentiam requirere secundum commune ius canonicum, per cap. Adhæc, & cap. Extirpanda §. Qui vero De præbendis, & cap. Quia nonnulli, De Clericis non residentibus, & ca. Licet De lecl. in 6. Qui Canones innouantur in Concil. Trident. sess. 6. & sess. 23. vtroque cap. 1. De reform.

Idem quoque dicendum est de beneficijs eorum qui habent Ecclesiasticam dignitatem, præposituram institutam ad conseruandam, & augendam disciplinam Ecclesiasticam: qualia sunt Præpositorum, Decanorum, Thesaurariorum, Præcentorum, nonnullorumque aliorum. Pro quo textus est in citato cap. Adhæc, cap. Ex parte vestra, cap. Inter quatuor, cap. Ex parte tua, De Clericis non residentibus, & in Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. De reformatione.

Idem adhuc dicendum est de canonicatu, Pro quo item faciunt cap. De cætero, ca. Tur. cap. Cum dilectis cap. Cum ad hoc De Clericis non residentibus, & cit. cap. 12. Concil. Trident. vbi idem habetur de præbenda, & portione: vt & in cit. cap. Cum ad hoc: vbi illam habentes vocantur assij. Ad quod verbum glossa notat assijos, quasi assidos vocari beneficiatos, qui non sunt canonici, & seruire debet Ecclesie: nec vocantur ad communes tractatus cum canonicis. Idem præterea dicendum est de vicariatu perpetuo Ecclesiarum parochialium per cap. finale, De officio vicarij. Item deniq; de beneficijs habentium Episcopatum, Abbatis, vel Prioratus in commendam, vel administrationem perpetuam, etiam quoad spiritualia, quoniam habent idem omni & obligationem, quam ij haberent, qui in titulum talia beneficia obtinerent.

De cæteris autem beneficijs non est ita certum. Nam etiam Doctores (quos satis magno numero Azor in eodem cap. tertio, versu Sed dubitatur, refert & sequitur) communiter asserant omne beneficium iure cõmuni residentiam requirere: quia ex cap. Quia nonnulli, c. Relatum, ca. Conquerente, De Clericis non residentibus, & cap. finali, De rescriptis in 6. beneficium datur propter officium, quod quidem requirit præsentiam personæ in loco in quo ipsum debet exerceri. Nihilominus inde nihil amplius videtur colligi de necessitate, quam quod beneficiarij in Ecclesijs constituentur vt seruiant, officium in eis exercendo, non autè statui aperte, quod debeant personaliter seruire per seipos: sicut de Parochijs, ac alijs prius memoratis particulariter statuitur. Quidquid autem sit de iure communi, constat apud omnes dari quædam beneficia, simplicia vltra antememorata, vt capellania: quæ per cõsuetudinem receptam, nec tanquam illicitam reprobari solitam, libera sint à residentia personali: excepto quod interdum aliqua eorum ex statuto speciali, vel fundatione illam requirant, non vero ab obligatione, officium quod eis annexum est, præstandi per alium.

Aduertit vero quod prædictum est de obligatione residendi, locum habere quantumcumque beneficium sit tenuia, prout Nauar. initio citati in 121. expressit, post plures alios quos Azor commemorat, & sequitur in illo eodem ca. 3. quæst. 3. Ratio vero est: tum quod generaliter præcipiat beneficiatis commorari in sua Ecclesia: nihil distinguens, siue pingue, an tenue beneficium: neque ob redituum tenuitatem, amittatur ratio beneficij. Tum etiam quod Clericus, cui beneficium tenue confertur, possit illud propria sponte respuere: ideoque si illud accipiens, incommodum aliquod sentiat; debet sibi imputare; perinde ac ille, qui modice dotatam uxorem voluit ducere, debet sibi imputare, quod in ea sustentanda grauetur. Inde per dicenda in sequenti numero 284. si habens beneficium tenue, obtineat aliud residentiam requirens, tenetur relinquere prius, aut dispensationem obtinere ad vtrumque simul retinendum, seruiendi

vni per seipsum, & alteri per substitutum: aut utriusque per seipsum, si iudicio Episcopi debite facere potest.

Quo iure sit imposta residendi obligatio.

Nota autem primo pro praxi, propositam residendi obligationem iure tantum Canonico imponi habentibus beneficia sine animarum cura: ceteris autem, siue quibus ratione beneficii incumbit animarum cura, impositam esse tam diuino, quam Canonico iure, vt bene ostendit Sotus De iust. & iure lib. 10. quest. 3. artic. 1. secutus Caietanum, 2. 2. qu. st. 185. art. 5. ac nouissime (post utrumque illorum, atque Cotarruiam in lib. 3. variar. resolut. cap. 13.) Azor in 2. parte moral. institut. lib. 7. cap. 4. Idemque bene notat Nauarrus in Enchir. cap. 25. num. 121. satis colligi ex his verbis Concilij Trident. sess. 23. cap. 1. De reformat. Cum precepto diuino madatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique diuini pradicacione, Sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cetera mania pastoralia incumbere: quae omnia nequaquam ab iis praestari, & impleri possunt, qui gregi suo non indiligant, neque assintunt, nec mercenarium more deserunt. sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, vt diuinorum preceptorum memores, factique forma gregis in iudicio, & veritate pascant & regant. Quibus verbis aperte indicatur, quod pastor animarum residere debeat. Cum enim talia officia commode praestari nequeant, nisi ab eo qui personaliter residet, necessario sequitur, quod pastor animarum debeat in suo beneficio residere. Perinde enim est in ea re, ac cum quis alicuius gregis instituitur pastor, aut nauis, vel domus gubernator, & custos: ex cuiusmodi officij vi & natura sequitur, vt quisquis illud habet tanquam is cuius cura, & industria ac diligentia electa est ad personale munus, personaliter residere debeat. Atque ita necessarium non fuit vt Christus institutus pastorum officium, expresse residendam iniungeret: quia satis fuit, quod instituendo illud, residendam, quae illius naturam & conditionem sequitur, institueret implicite.

Nota secundo, quod inde quoque est consequens, ne Papam quidem posse valide cum animarum curam habente dispensare ad non residendum nisi iusta adite dispensandi causa. Neque enim vt sepe inculcauimus, inferior potest legem Superioris aliter relaxare, quam iusta de causa. Itaque curatum beneficium habens, si absque iusta causa non residet, tunc non est in conscientia. Nam nec dispensationem preterdere potest ex iam dictis: nec item consuetudinem, quae nulla potest valere contra ius diuinum: maxime autem in re proposita, in qua Ecclesiis, & animabus damnofa esset, & contraria naturali aequitati iustitiae: qua quisque ex suscepto tali officio, tenetur ipsemet per se gerere curam ouium Christi. Quod satis significatum est a D. Petro in priori sua epistola cap. 5. illis verbis: *Pascite qui in vobis (id est, inter vos) gregem Dei.* Et patet a simili: quia miles instituitur vt per se militet. Instituitur item nauis gubernator, domus ianitor, quaerendo personae industriam, fidem, & diligentiam. Similiter gregis custos, qui (iuxta Salomonis preceptum, Proverb. cap. 27. v. 23.) diligenter agnoscat vultum pecoris sui, suosque greges consideret. Ad quod implendum in cura pecorum, si necessaria sit assilientia: multo magis erit ad implendum in regimine animarum.

Causa dispensandi valde in proposita obligatione.

Porro causa dispensandi in obligatione de qua agimus iustae censentur, cum tanti momenti fuerint, vt cogant ad tempus beneficium abesse: cuiusmodi haec referuntur esse. Prima cum quis est absens pro negotiis religionis: vel illius Ecclesiae, cuius pastoralis curam gerit, ca. Ex parte 2. De Clericis non residentibus.

Secunda, cum quis Theologiam audit durante quinquennio, c. fin. De magistris. Idemque iuris esse, cum quis per quinquennium audit ius Canonicum, vt ex Archidiacono, & Panorm. habet Nauar. in Enchir. cap. 25. num. 121.

Valerij Par. III. Tom. 3.

Tertia, cum quis Theologiam publice praestigat ex eodem cap. finali. Idem etiam iuris esse cum quis praestigat ius Canonicum Nauar. habet ibidem vbi & addit tali excusationi locum esse quamdiu talis praestigatio durauerit. Quod etiam habet Syluest. in verbo *Residentia*, q. 7. versu. 3. Neque in hoc requiritur licentiam Ordinarii si dem ibidem notant, quoniam ius illam concedit.

Quarta est, studium literarum humaniorum, & Philosophiae impetrata ad illud (nisi consuetudo vigeat in contrarium prout loco citato addit Nauarrus) a proprio Episcopo licentia, cap. Relatum, cap. Tua, De Clericis non residentibus, & cap. 2. De privilegiis, in 6. Vbi aduerte ex Concil. Trident. sess. 23. c. n. De refor. ad non residendum in beneficio curato, iustam causam abeundi debere esse cognitam Ordinario, ab ipsoque probatam, & licentiam abeundi obtentam esse in scriptis relicto cum debita mercedis assignatione idoneo vicario, approbato ab eodem Ordinario. Vbi aduerte quoque obiter, quod Lessius habet, *de iust. & iure*, lib. 2. c. 34. n. 158. ob scripturae solemnitate omittam, non reddi quoad forum conscientiae licentiam irritam, sed tantum quoad externum requirens probationem, cum illud sit contentum simplici confessione Penitentis.

Quarta causa est, cum quis seruit suo Episcopo, De clericis non residentibus, cap. Ad audientiam, & ca. De cetero. Et ratio est, quia esse cum suo Episcopo, est esse in sua Ecclesia: cum Episcopus sit in Ecclesia, & Ecclesia in Episcopo, cap. Scire debes, 7. quest. 1. Intellige autem cum Angelo, *Clericus*, 7. num. 2. & Nauar. loco cit. si seruiat in bonum Ecclesiae vniuersalis, vel Ecclesiae Cathedralis, aut collegiatae, cuius est canonicus: non autem si seruiat principaliter ob propriam utilitatem, & lucrum, vt ad aucupandum aliquid beneficium, aut ad exercendum officium notarii, aliudve lucrosum. Adde tamen (quod Nauar. ibidem & Selua De Beneficio, part. 4. quest. 6. Casu 17. & 24. habent ex Panorm. ad cap. Ad audientiam, De clericis non residentibus) Episcopum in suo personali obsequio, posse habere duos Canonicos ex quacumque iusta causa: plures autem non posse habere, nisi ex graui, & urgente causa: atque Ecclesia non indigente eorum seruitio: ceteris nimirum Canonice ad illud sufficientibus. Quo modo haec ipsa causa extenditur ad beneficiatos qui seruiunt legato Papae, aut alicui Cardinali. Videri potest Azor in memorato lib. 7. cap. quarto, quest. 3.

Sexta causa est ex praecedenti deducta, per rationem a maiori, & ex cap. Cum delictus, De clericis non residentibus: cum quis seruit Papae in ipsius, aut vniuersalis Ecclesiae bonum: non autem cum seruit ob solam suam utilitatem, & lucrum. De qua re agens Selua ibidem in casu 19. infert excusari Capellanos Papae, & similes ei seruietes: non autem ceteros, nisi essent officiales moram trahentes in eiusdem Papae curia precepto ipsius, per quod censeretur cum eis dispensare, tanquam absentibus causa reipub. Christianae.

Praeter propositas vero causas Selua in eadem quest. 6. alias refert, ob quas potest quis per vicarium beneficio suo deseruire. & a sua Ecclesia abesse, quas Concil. Trident. in cit. cap. 1. reducit ad quatuor capita. Primum est, Christiana charitas, quae absentiam exigit ad iuuandam Ecclesiam particularem, vel ad dirimenda, tollendaque dissidia, & odia, ac pacem inter aliquos componendam. Secundum est, vrgens necessitas, nempe morbus, graue bellum, pestis, aeris intemperies, inimicitiae, odium, & offensus, populi vitanda, ac periculum mortis aut seruitutis euadendum. Tertium est, debita obedientia, id est, ob preceptum Papae, vel legati, vel Episcopi. Quartum, euidentis Ecclesiae, vel reipub. necessitas, vt profectio ad Concilium siue generale, siue prouinciale, siue synodale, susceptio alicuius muneris magni momenti in reipub. vel regia curia, ad quod bene gerendam nullus alius suppetit.

Alia notanda circa propositam obligationem.

Nota tertio Concil. Trident. sess. 23. cap. primo Episcopis facultatem non residendi concedere ad duos menses, vel summum ad tres, per spatium siue interruptum, siue continuum: cum hac tamen conditione, vt id ex causa & quia

fiat, quod relinquitur ipsius conscientie, & absque vilo gregis detrimento. Ultra quod tempus ex eodem Concilio ibidem, si oporteat Episcopos abesse ob aliquam causam ex prememoratis, ea debet approbari a Papa, vel à Metropolitano, vel, eo absente, ab antiquiore suffraganeo: qui ipsius quoque Metropolitanus absentiam approbare debet, nisi cum absentia incidit propter aliquod munus, & reipub. officium Episcopatus adiunctum: cuius, quoniam causæ sunt notoriæ, & interdum repentinae, nec eas quidem significare Metropolitano necesse erit. Quæ verba sunt Concilij.

Reliquis autem inferioribus, curam animarum habentibus, idem Concil. absentiam permittit ad duos menses. Ad quam absentiam quamvis Nauar. in E. chir. cap. 25. num. 121. putet non requiri licentiam Ordinarij, sed sufficere iustam causam: contrarium tamen satis aperte indicari videtur per illa verba eiusdem Concilij. Quodcumque eos, causa prius per Episcopum cognita & probata abesse contigerit, vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione relinquunt. Discedendi autem licentiam, in scriptis, gratisque concedendam, ultra bimestre tempus nisi ex gravi causa, non obtineant. hæc ibi.

Verumtamen negandum non videtur, quin si ad breue solum tempus debeat Parochus abesse, non teneatur pro licentia ad Episcopum recurrere, iuxta illud quod ex Hostiensis, Ioanne Andrea, & Panorm. habet Selua, in supra citata quest. 6. casu 13. beneficiatum se absentem à suo beneficio per modicum tempus, ut infra tres septimanas, in extra cap. Si quis in Clero. 7. quest. prima, excusari, licet non habeat licentiam à suo Prælato. Pro quo facit quod Concil. Trident. in eodem cap. primo habet: eos qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum canonum sententia non videantur abesse, qui statim reuerfuri sunt. Idem etiam existimandum est, quando subita necessitas occurrit, quæ non patitur ad Prælatum pro licentia recurrere. Quæ de re idem Selua in sequenti casu 14. ex Ioanne Andrea Panorm. & quibusdam aliis. Ratio vero est, quod, ut dicitur, necessitas non habeat legem.

56.

Nota quarto, legitime excusatum à residendo percipere perinde fructus suos ac si resideret, quod de absente, causa studio: um habetur ex cap. finali, De magistris, & ex cap. 2. De priuilegijs, in 6. Intellige autem si moretur in aliqua Academia: ibique reuera studeat, non autem si in villa, & castro vbi nullum, vel minus competens est studium, vel si vagetur, nec studeat: etiam si versetur in Academia florente, ex capit. Tuæ fraternitati, De clericis non residentibus. Atque si Theologia studeat, valere non potest statutum particulare Capituli, quo canonicus ratione studiorum absens, non percipit fructus sui beneficii: quia tale expresse contra iuri communi in memorato cap. finali. Potest vero valere, si vacet alteri studio, etiam iuris canonici ex glossa ad citatum cap. 2. in fine declarationis casus literalis.

Idem quoque de absente propter infirmitatem qua detinetur, habetur ex cap. Presentium, 7. quest. prima, & ex cap. Ad audientiam, De clericis non residentibus, vbi videnda est glossa ad verbum, Infirmitas. Idem adhuc de eo cum quo dispensatum est ad habendam duo, vel plura beneficia residentiam requirentia: consequenter enim dispensatum est, ut non residens in vno, vel pluribus, seruiat illis per substitutos. Pro quo facit glossa ad cap. Quia in tantum verbo Plures. De præbendis. Et ratio satis aperta est. Nam cum idem non possit in pluribus locis simul residere per se: nec nisi residens possit beneficiorum fructus percipere, inutilis esset gratia dispensationis, si non posset aliquem substituere, qui suas vices suppleret. Vnde hoc ipso quod dispensatum est in pluralitate beneficiorum residentiam requirentium, concessum est substitutum in aliquo, aut aliquibus eorum consistit: iuxta illud in lege 2. ff. De iurisdictione, Cui iurisdictione data est, ea quoque concessa esse videntur, sine quibus iurisdictione explicari non potuit. De cæteris, qui in absentia suæ causam habuerunt, quod pari ratione possint fructus suorum beneficiorum percipere, nihil est cur negetur.

57.

Nota quinto cum Nauar. in cit. num. 121. dispensationem id non residendum, semper intelligi cum clausula, quod

dispensatus teneatur per substitutum seruire suæ Ecclesiæ. Nec enim æquum est eam priuari seruitio pro quo tribuit stipendia. Cæterum dispensationem non residendi etiam ad tempus, solum Papa potest dare Episcopo: solum item, potest dare aliis non residentibus in perpetuum. Ordinarius vero parochis ad tempus dare potest, cum iusta causa exposcit, cap. Licet canon, §. finali, De electione in 6. vbi glossa per Ordinarium intelligit, tum Episcopum, tum Episcopum superiorem, tum etiam eodem inferiorum Prælatum. Quod idem legato Papæ tribuit Selua, De beneficio, 4. part. quest. 9. Itemque Capitulo, Sede vacante, in sequent. quest. 10. & sequitur Azor in 2. part. mor. al. instit. lib. 7. in prior. parte capit. quint.

Nota postremo per Concil. Trident. sess. 6. cap. 1. De reformatione, Episcopos & alios superiores, si sex mensibus continuis sine iusta causa extra suam diocesim morando abfuerint, ipso iure priuari quarta parte fructuum vnius anni, applicandorum fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, & sess. 23. capit. item 1. De reform. penam augendo statuit eisdem præter peccati mortalis reatum quem incurrun, pro rata temporis absentia ipsorum, non facere fructus suos, teneque perceptos restituere fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus, ita ut illos tuta conscientia retinere non possint: ne quidem expectata Iudicis declaratione, vel quacumque conuentione, seu compositione: quæ appellatur pro fructibus male perceptis, ex qua in totum, aut pro parte tales fructus remitterentur.

Qua eandem penam idem Concil. ibidem extendit ad quoscumque alios habentes beneficium aliquod cum animarum cura, quando similiter abfuerint. Pertinere autem, non modo ad eos qui iure tituli, sed etiam ad eos, qui iure commendationis, aut administrationis perpetuæ, beneficium eius generis habent, constat ex bulla Pii quarti, quæ incipit. In suprema, & circumfertur cum Conc. Trid. Ex qua etiam habetur, prout n. rat. Azor in cit. libr. cap. 4. quest. 2. pertinere ad eos qui exteriorem habent tantum animarum curam: quæ nimirum, iuxta cap. Dudum 2. De electione §. finali possint visitare, corrigere, excommunicare, suspendere, & interdicare circa curam administrandi sacramenta. Pro quo facit quod talis quoque cura requirat ipsorum presentiam in Ecclesiâ, in qua eam quis gerere debet: sicut cura gubernandi nauem, aut provinciam, vel ciuitatem, aut familiam requirit presentiam eius cui illa est commissa. Adhuc in eodem Concil. sess. 24. capit. 12. De iis qui obtinent dignitates, canonicatus, præbendas, vel portiones in cathedralibus, vel collegiatis Ecclesijs, statuit: ut si absint ultra sex menses in anno, aut etiam tempus aliud minus eo, quod suorum Ecclesiarum constitutiones requirunt: primo anno priuentur dimidia parte fructuum: sique persistierint in eadem negligentia, priuentur omnibus fructibus, & crescente contumacia procedatur contra eos iuxta sacrorum canonum decreta.

Ex quibus verbis non colligitur, tales ipso facto priuari fructibus beneficiorum suorum, sed per Iudicis sententiam. Neque antiquos canones repugnare, videre licet apud Azorium in eod. libr. 7. cap. 6. quest. 6. Vnde licet inferre: tales peccare quidem mortaliter non residendo sine iusta causa: non tamen percipiendo fructus beneficiorum, si eos non consumant malo modo: sed tanquam pauperes ad subueniendum necessitati suæ. Nam etsi sint indigni, non sunt tamen ipso iure, aut per sententiam Iudicis priuari: sed in eis percipiendis ab Ecclesiâ tolerari pro materna pietate: quæ nec exigit restitutionem ab alijs, quos priuari ipso iure, quando nihil habent, nisi ab ipsemet illis suppeditatum: illi quoque ad vitam necessarium: aut certe quando fructus percepti, consumpti sunt ab illis bono modo: siue prout solet à bonis clericis. Quæ est doctrina Angeli, Clericus. 7. num. 4. & Syluestri, in verb. resid. nra quest. sexta.

Hic quaeri potest an satis sit beneficium residere: nec requiratur ut ipse per se ministerium suum exequatur. De qua re Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 13. n. tertio, refert duas opiniones: ita probans illam, quæ statuit ad obtinendos beneficij redditus non sufficere beneficiarij residentiam: sed adhuc requiri ut ipsemet seruiat Ecclesiæ exercendo officia Ecclesiastica. Ita inquam probans ut minime dampnamdam putet contrariâ, nempe beneficiarium sui beneficii fructus potest percipere, si alioqui præfens, omni conatu, & studio curet

vt Ec-

vt Ecclesiastica officia per substitutum idoneum diligenter & absque vilo periculo offensionis Dei, vel proximi fiant: dummodo ipse per seipsum faciat quae propria industria requirunt: nam sic in nullo fraudat oues propriae praesentia, & industria, nec debito obsequio, ob quod ab illis stipendium accipit.

CAPVT VI.

De obligatione non alienandi res Ecclesiae.

SVMMARIVM.

- 61. Quid nomine Ecclesiae, quidque alienandi verbo hic intelligatur.
- 62. Cuius sit dominium bonorum Ecclesiae.
- 63. Qua auctoritate alienari possint bona Ecclesiae.
- 64. Qua forma ex iuris praescripto sit in eadem alienatione seruanda.
- 65. Ad validitatem alienationis rerum Ecclesiasticarum praeter observationem formae a iure praescriptae, requiratur iusta causa.
- 66. Quatuor casus in quibus permessa est rerum Ecclesiasticarum alienatio.
- 67. Quando res Ecclesiasticae esse valide alienari non seruant a solemnitate praescripta a iure.
- 68. Quomodo accipiendum sit iuramentum praestitum a Praelatis factum Papae de non alienandis rebus suis Ecclesiae.
- 69. Poena alienantium bona suarum Ecclesiarum.
- 70. Casus in quibus excusatur a mortali, non seruans praedictam iuris formam.
- 71. Responso brevis ad quaedam dubia.
- 72. Dubium de locatione fructuum rei Ecclesiasticae, an fieri possit ad longum tempus.
- 73. Aliud, An succedens in beneficio teneatur soluere debitum praedecessoris.

In iure Canonico de hac materia agitur apud Gratianum, postimum 12. quaest. 2. & in reliquis libris eiusdem iuris in titulo, De rebus Ecclesiae alienandis, vel non. De eadem Summularii in verbo, Alienatio, & Nauarr. tractatus instituitur, De alienatione rerum Ecclesiae, tomo 1. operum: De eadem multas quaestiones proponit & soluit Azor in 2. par. Moral. inst. lib. 9. cap. 1. & 2. & Lud. Molina De iust. & iure tract. 2. habet disputationem 465. cum quatuor sequentibus. Pro iudicio de peccatis nobis proposito, in medium proferamus aliquot documenta praenotatis duobus.

61. Prius est in hac re, nomine Ecclesiae intelligi omnem locum pium auctoritate Episcopi fundatum, nomine vero alienationis intelligi omnem contractum, quo transferatur dominium rei ab vno in alterum: vel retento dominio quidem, sed usus fructus transferatur in perpetuum: atque adeo intelligi donationem, venditionem, permutationem, emphyteusim, seu locationem in perpetuum: iuxta textum, expressum in cap. Nulli, De rebus Ecclesiae non alienandis. Quibus a deo & locationem in longum tempus ex Clement. 1. eodem tit. Dicitur autem longum tempus, decennium, ex glossa finali ibidem, & ex aliis apud Couar. in lib. 2. var. resolut. cap. 16. nu. 1. Adde & locationem ultra triennium, iuxta extragentem communem, Ambrosiae, eodem adhuc titulo: de qua Couar. multa in sequentium num. 4. 5. & 6. Veruntamen ex Sylu. in verbo, Alienatio 9. 15. in fine, & Nauar. in Enchir. c. 27. n. 150. in nullo fere loco ea est recepta. Vbi autem recepta sit, cognoscitur ex consuetudine patriae, quam dist. es a curia Episcopali, vt monet Caiet. in verbo, Excommunicatio, c. 75. in fine. Atque si cognoscatur non esse recepta, standum erit iuranti quod prohibenti, in citato cap. Nulli, locutionem fieri ad longum tempus. Sicque standum, vt seruetur quod Concil. Trident. si. 25. cap. 11. De reform. statuit, vt locutiones beneficiorum anticipatis solutionibus factae non valeant in praedictum successorum, quocumque indulto, vel privilegio non obstante.

62. Posterior praenotandum est quod bene tractat Ludouicus Molina De iustitia & iure tomo 1. tract. 2. disput. 142. Bo-

na Ecclesiae dici quidem bona Dei, quia sunt in illius cultum & honorem dicata, seu deputata in sustentationem ministrorum Dei, & instaurationem templorum: non tamen quod nullum alium proximum & proprium habeant dominium praeter Deum: alioquin enim tanquam derelicta, & omnibus communia fierent primo occupantis. Non esse autem Ecclesiae materialiter sumpta in qua est beneficium, patet: quia dominium rerum potest tantum esse penes creaturam rationalem, cum sit ius, & potestas vtendi re in proprios vsus. Itaque est communitatis constituentis Ecclesiam eam, cui bona eiusmodi sunt applicata, quae quidem est illorum capax, eadem ratione qua ciuitas habendi syluas, nemora, prata, stagna, & alia praedia, ac domos, quas locare solet priuatis ciuibus, & ex locatione accipere redditus. Atque vt gubernatores ciuitatis solent esse talium bonorum administratores: sic bonorum Ecclesiae administratores sunt ij, qui eidem Ecclesiae praeficiuntur: quorum Summus Pontifex, sicut vniuersali Ecclesiae cum summa potestate praeficitur: sic bonorum totius Ecclesiae, cum summa potestate habet administrationem. Et sub illo dependenter Episcopus in sua diocesi, reliquique beneficiarii in suis particularibus Ecclesiis.

Observatio forma praescripta a iure, quae cum causa iusta requiritur ad licitam, & validam alienationem rerum Ecclesiasticarum.

SECTIO I.

63. PRimum documentum, his ita praenotatis sit: Praelatos Ecclesiarum posse quidem bona Ecclesiae alienare in certis casibus seruata forma, seu solemnitate in iure praescripta, non tamen auctoritate propria, tanquam dominos, sed tanquam administratores constitutos auctoritate communitatis, quae iure gentium ab hac in illos transfertur. Quia enim difficile fuit in singulis casibus totam communitatem ad tale in alienationem conuenire, & consensum praebere (sicut alioqui deberet, cum quod ad omnes pertinet, omnium consensu fieri debeat) communi iure gentium fit, vt tota ea communitatis auctoritas transferatur in Praelatos tanquam illius gubernatores, & maxime in Papam, qui iure diuino in persona D. Petri Ioan. 21. constitutus est pastor vniuersalis Ecclesiae Catholicae, & consequenter habet omnium Ecclesiarum curam & administrationem. Ratione cuius curae, tanquam vniuersalis administrator, praescribere potest formam qua bona Ecclesiarum sunt alienanda a Praelatis inferioribus, similiter potest propter bonum commune, res vniuersales Ecclesiae commutare cum rebus alterius. Immo & vnam alteri vnlre.

64. Secundum documentum sit: Formam ex iuris praescripto in proposita alienatione seruandam, esse hanc, vt in alienatione rei Ecclesiae Cathedralis, interuenire debeat consensus Episcopi, & Capituli sui, ex cap. sine exceptione, 12. quaest. 2. idque praehabito tractatu vt ibidem dicitur, id est, praemissa discussione vtrum magis expediat alienare vnam rem quam aliam, aut vtrum subueniri possit praesenti necessitati sine tali alienatione. Idem habetur etiam ex aliis iuribus, vt ex cap. 1. cap. Cum Apollonia, & cap. Tur; De iis quae sunt a Praelato, & ex ca. 1. De rebus Ecclesiae non alienandis in 6. Videndus Molina in citato tract. 2. disput. 468. concl. 4.

In alienatione autem rerum Ecclesiae Abbatialis, seu collegiatae requiri Abbatis, seu Praelati consensum cum Episcopi consensu, & subscriptione, iuxta cap. Abbatibus, 11. quaest. 2. Quod quidem Nauar. in tract. De alienatione rerum Ecclesiae num. 7. annotans, addit consensum illum Episcopi non requiri, cum Abbas, vel alius Praelatus fuerit exemptus ab ipsius iurisdictione, ex glossa ad Clemen. 1. De reb. Ecclesiae non alienandis, verbo Proprie. Requiritur autem consensus Papae, iuxta eandem glossam: de quo iudicandum est secundum privilegia ab ipso data in exemptione.

In alienatione denique rerum Ecclesiae inferioris Cathedralis, iuxta cap. Placuit, 12. quaest. 2. si casus per Episcopum, requiritur consensus capituli Ecclesiae Cathedralis sui, per illum Ecclesiae Rectorem, Praepositumque illaq; habeat proprium collegium, necessarius est tractatus eiusdem Rectoris cum eodem collegio, ac mutuis, vt iusque consensus eius consensus, & auctoritate Episcopi: non autem consensus capituli Ecclesiae Cathedralis. Sim talis Ecclesia coreat Ecclesiastico collegio, solus Rector alienare poterit cum auctoritate,